

Locuinta Redactorului

Cancelar's Redactiunii

in
Strat'a tragatorului (Ló-
vésztoza), Nr. 8.Scrisorile nefrancone nu se voru
primi decât numai de la corespun-
dintii regalaru ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre șase lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu întregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romani'a:
pre a. întregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru inserțiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taxa a tim-
brale pentru știrile-care publica-
tiune separat. In loculu deschisu
20 cr. de linia.
Unu exemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 11. fauru, 1871.

Situatiunea critica a Romaniei si inten-
tiunile ce manifestase principele Carlu de a re-
runciá la guvernarea țierei daca Europ'a nu i va
veni intru ajutoriu pentru a se modificá institu-
tiunile țierei, dau unu interesu particularu de-
seiei cerculari ce D. Reust adressede in 11. maiu,
1870, la tote cabinetele europene si a le carei
concluziuni fusese aprobate la Berolinu, Florenti'a,
London si St. Petropole. Acellu documentu, re-
produsu mai antaiu in „Gazet'a de Colonia“ se
pote considerá cá programu allu cabinetului de
Vienn'a, pentru relatiunile sale cu Bucurescii,
programu ratificatu prin marile poteri europene, a
fora de Franci'a, ale carei-a apreciatii nu sunt
cunoscute. Din acellu documentu resulta, cá cellu
pucinu in acea epoca (11. maiu) Austri'a se feriá
de totu cugetulu de interventiuone intru affacerile
interne ale Romaniei, fire-ar' elle cátu de compli-
cate si cá d'ins'a credeá, cá de la observatiunea
acestei politice de abstentiune prin tote celelalte
poteri, depinde regenerarea finale a Romaniloru si
a patriei loru. — Totu intru acestu intielesu de
neamestecon fusese formulatu si responsulu collec-
tivu allu mariloru poteri datu la cererea principe-
lui Carlu de a-i concede, ba de a-lu ajutá ca se
schimbe constitutiunea țierei.

Dar' ce se fie ore schimbarea ceruta de prin-
cipele Carlu? Sê fie ore adevratu cá d'insulu
nu pote guverná cu actual'a constitutiune a țierei,
adeca cu libertatea? Preste totu, existe ore acea
crise in Romani'a, despre carea de unu tempu in-
coce se vorbesce necontentitu? Este ore autentica,
sêu apocrifa epistol'a principelui Carlu, scrisa
unui amicu allu sêu si publicata in diurnaliu de
August'a Vindeliciloru? Acestea sunt cestiunile la
cari avemu sê respondemu pentru cá lectorii nostri
sê se pota orientá pucintellu in acestu labirintu
de soiri a supr'a crizei d'in Romani'a, cari de unu
tempu plóa neincetatu.

Mai nainte de tote sê analiamu epistol'a
principelui Carlu. Acea cuprinde una critica
forte aspra, dar' mare parte adevrata, a supr'a
barbatiloru de statu cari de la unire incoce se
perondedia mereu la guvernarea țierei, fora cá sê
se pota consolidá starea lucruriloru asié precum
s'ar' cere, avendu parte de tote libertátile, cari
potu face fericirea unei natiuni. Noi inca ne-am
intristatu si ne intristamu vedendu cum osebitele
partite se frementa in agitatiuni sterpe, comba-
tendu-se un'a pre alt'a, tindiendu pururea a inlocui
un'a pre alt'a la guvernarea țierei, adeca la pote-
re, — fora cá sê staruesca a emulá un'a cu alt'a
spre a face ce-va stabiliu si solidu pre callea pro-
gressului. Dar' cu tote acestea n'am fostu, nu
suntemu si nu vomu poté fi pessimisti. Neci una-
data nu vomu desperá de viitoriulu Romaniei, si
ne dore cá domnitoriulu, pre carele increderea a
5 milioane de romani l'a chiamatu la tronulu spre
a collucrá la fericirea loru, indata ce i se punu
nescari pedece si neplaceri in calle-i, incepe
a perde credinti'a cu care intrase in nou'a
sa patria, si cá inim'a sa cea juna, capabile
de totu ce este sublime, carea ar' trebui sê se
inspire mai vertosu atunci candu vede a se agrama-
madí greutátile, spre a le devinge, éra nu spre a
se descordá succumbendu cu una resignatiune fe-
measca. — Noi credemu cá sbuciumárele partite-
loru sunt firesc'a urmare a noiei situatiuni, tote
fenomenele, cátu de extraordinarie s'ar' paré elle,
nu sunt alta, decâtu urmárele firesci ale processu-
lui de transitiune. Societatea vechia are sê des-
para si pre ruinele ei are sê se asiedie societatea
noua. Nascerea cauta, firesce, sê fie dorerosa. Prin-
cipele Carlu ar' fi trebuitu sê judece aduncu a
supr'a situatiunii, sê o studiedie bine, mai nainte
de a cercá si a gasi argumente spre a perde cre-
dinti'a. Cu tote cá epistol'a principelui Carlu, porta
characterulu de scrisore privata si comunicatiunile
ei sunt mai multu nesce emanatiuni de intimitate
amica, au cascigatu totu-si ore care insemnetate
prin organulu in care s'a publicatu, organu ce
adese ori servesce dlui Bismarck spre a face d'in
candu in candu nescari descoperiri.

Cu multu mai mare interessu am avé de a
cunosce scrisorea ce Carlu I. a adressedu poteri-
loru garanti prin care cere ajutoriulu acestora
spre schimbarea constitutiunii. Acesta scrisore nu
pote fi considerata cá una epistola privata, ci cá
unu actu diplomaticu de mare importantia, pen-
tru carele sunt respundietori consiliarii sêi. Ne
mirámu cá pâna acum neci camer'a, neci sena-
tulu Romaniei nu au trasu la respundere pre
acei ministri, cari dederu domnitoriulu svatulu de
a intentá in contr'a libertatiloru patriei. — Pote-
rile garanti au judecatu acea nota, au condem-
natu-o prin responsulu loru si corpulu represen-
tativu allu Romaniei urmedia a dovedí neapasare
totale. — Nu cunoscemu acea scrisore a prin-
cipelui, prin urmare noi nu o potemu apretiul, de-
cátu numai dupa celle ce au transpiratu pâna
acum d'in intunereculu cabinetelor, avemu inse
cauzele nostre de a crede cá in aceea s'a cuprinsu
ce-va si mai multu decâtu numai singuru dorinti'a
de a se poté schimbá constitutiunea Romaniei.
Cálike diplomatice sunt fortuose si va trece multu
timpu pâna vomu aflá adevurul in asta privintia.
Credemu inse cá daca Carlu I. n'a díssu, aveá sê
díca poteriloru garanti: „Ati creatu unu statu,
una natiune, carea se sbuciuma se agitédia necon-
tenu si se va sbuciumá si agitá pana candu nu
veti implini oper'a creatiunii vostre. Daca vreti
ca sê aiba viétia, dati-i inim'a si petiorele cari
i lipsescu si fora de cari nu pote vietui. Eu, care
de buna voia am luatú sarcin'a fericirii acestui
poporu, cunoscundu aspiratiunile lui, vi ceru áju-
toriulu spre reconstruerea natiunalitatii romane,
spre a-mi poté plini misiunea. . . De ar' fi díssu
Carlu I. sêu de ar' díce astfelu poteriloru garanti,
o! atunci numele lui, gravatu in inimele toturoru
Romaniloru s'ar' trece la posteritate, s'ar' inscrie
cu litere de aur in curtea cea mare a intemplári-
loru natiunii romane.

Atunci Carlu domnitoriulu Romaniloru, n'ar'
avé neci o trebuintia de loviture de statu, de
schimbarea constitutiunii, spre a poté guverná in
pace. Unu domnitoriu adevratu constitutiunalu,
carele iubesce poporul sêu si este ellu insu-si iu-
bitu, precum a fostu Carlu I. scie pré bine cá
adeverat'a calle ce duce la fericire si prosperare
pre unu poporu este: cea mai mare li-
bertate possibile si cea mai lata
base ce se pote dá culturei popo-
rului. Asiu dori sê-lu mai audiu pre Carlu I.
vorbindu despre aceste-a cu acea insuffletre cu
care, avusemu rar'a fericire d'a lu audí vorbindu
la 1867 in gradin'a de la Cotroceni!

Intr'unu articlu prossimu vomu considerá
cestiunea si d'in alte puncte de vedere.

Cato Censor.

Turinu, 3. febr. 1871.

Parisulu, care a combatutu si resistatu cu
atát'a eroismu in santulu nume alu Republicei,
cadiu. A caditu cu gloria salvandu onorea Fran-
ciei. — Fú invinsu nu de inamiculu esternu, ci
de acelu inamicu internu terribilu, inesorabilu ce
se numesce fome. Istori'a va inregistrá cu man-
dria in cartea sa curagiulu, perseveranti'a, abne-
gatiunea si sacrificiulu acestei eroice capitale. Dupa
catastrofa de la Sédan, prusianii díceá: bata-
lionele nostre au invinsu trupele imperiali, frie'a
va invinge Parisulu. Cetatea modeloru si vodevi-
leloru la primulu sunetu alu tunuriloru nostre
ni va deschide portile. Calculii lui Bismarck fure
eronati.

In 16. sept. ordele lui Vilhelmu aparú d'inain-
tea Parisului, in 26. sept. doue milioane de omeni
sunt inchisi ca intr'unu cercu de fieru; dar' Pa-
risulu resiste. — Bismarck, insielatu de nou in
calcululu sêu, astepta totulu de la fome. Cal-
culá cu sciintia profunda progressele si efectele fo-
mei. Se serie la Berolinu cá serbatoriele Cra-
ciunului le voru face in patria. Intr'ace'a parisi-
anii se nutrescu cu carne de calu, magiariu, si-
oreci, suferu totu feliulu de lipse, dar' nu cedu.
Insielatu si de asta-data in calcalii sêi, Bismarck

adopera unu argumentu mai convingitoriu: bom-
bele. Cea mai frumoasa si mai eleganta cetate in
Europ'a, una cetate cu doue milioane de locuitori,
care in Germani'a ar' formá unu statu, se bom-
bardéza; totu-si Parisulu nu deschide portile sale.

In 14. ianuariu, numerulu victimelorú erá
189, intre cari 89 copii, si 57 femei. Intr'ace'a
Vilhelmu telegraféza la Berolinu cá bombardamen-
tulu se continua cu succesu.

Dupa o luna, bombardarea inceta, Parisulu
deschide portile dupa una resistintia de patru
lune, rapindu lui Bismarck mandri'a de a poté
díce ca odinora la Sadova: veni, vidi, vici.

Parisulu fú asediatu de repetíte ori. Asié in
an. 451 fú amenintiatu de cátra Atilla; in 885
fú asediatu 13 lune de cátra normani; in 1420 fú
ocupatu de straini si regele Angliei se prochiama
rege alu Franciei; fú asediatu de doue ori de
cátra Enricu alu 4.; in 1593 capitulá, punendu
pre tronulu dinasti'a Burboniloru. In acestu seculu
a trei-a ora fú profanatu de cátra prusiani: in
1814, 1815 dupa lupt'a dela Vaterloo, si in 1871.
In 1789 Parisulu iniétá marea revolutiune ce se
generalisá preste întregu continentele europénu,
dandu unu impulsu emancipatiunii poporeloru.

Este mare diferentia intre republic'a d'in 1792
si cea d'in 1871. Franci'a, care resculata ca unu
singuru omu ar' fi sdrobotu pre invasoru, va fi
umilita. Asta umilintia e efectulu unui guvernulu
coruptu si corumpetoriu. Franci'a a degeneratu;
asta degeneratiune a cuprinsu pre toti populii
unde monarcismulu cu sistem'a sa de coruptiune
tiene in nesciintia si desnervéza poporele.

Pacea ce Bismarck o propune Franciei e ig-
nominiosa, francesii nu voru subscrie nici una-
data una asemenea pace; d'in asta cauza rebelulu
de acum inainte are inca sê incepa. Sunt duoi
omeni cari potu face multu pentru Franci'a,
Gambetta si Garibaldi. Daca francesii adopta
programulu lor, daca sunt gata a luptá pâna la
cele d'in urma pentru integritatea scumpei lor
patrie: Franci'a pote fi inca salvata.

Omenimea ar' trebui sê faca voturi pentru
triumfulu Franciei. Franci'a invingutoria va fi
ora desteptării poporeloru adormite, deschiderea
unei ere noue de adevrata pace si progresu
socialu.

Catone.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedinti'a de la 8. febr., 1871.

Siedinti'a se deschide la 10 ore a. m., sub presidiulu
ordinariu alu presiedintelui Paulu Somssich. — Dupa veri-
ficarea procesului verbalu alu siedintei precedente, presie-
dintele anuncia mai multe petitiuni, cari se transmitu co-
missiunei petitiunarie.

Ignatiu Helfy interpelleza pre ministrulu comer-
cialulu daca care cunoscintia, cá pentru immanuarea fiasce-
carui numeru d'in diurnalele straine, abonate prin oficiulu
postalu d'in Pest'a, trebeu solvita una competintia de 2
crucri. — Ministrulu promite a respunde in siedinti'a
prossima.

Macs. Ūrményi atrage atentiunea camerei a supr'a
impregiurării, cá existu una multime de registre despre pe-
titiunile deliberate degiá de comisiunea petitiunaria; dreptu-
ace'a invita camer'a a desige una dí pentru pertratarea
acestora petitiuni.

Danilu Irányi doresce a se statorf una-data pen-
tru totu-de-un'a una dí anumita in septemana pentru per-
tratarea petitiuniloru. — Iuliu Györfy amintesce, cá
deputatulu Csiky a presintatu mai de multu unu ase-
menea proiectu de conclusu; dreptu-ace'a invita camer'a a
pune la ordinea dílei numitulu proiectu de conclusu. — Se
decide a se pertratá dupa deliberarea bugetului.

La ordinea dílei urmeza desbaterea speciale a supr'a
bugetului ministrului de comerciulu, agriculturá si industria,
si se voteza întregu.

Dupa ace'a Franciscu Házmán presinta unu pro-
iectu de conclusu, dupa care camer'a invita, prin unu con-
clusu alu sêu, pre ministrulu de comerciulu, agriculturá si
industria precum si pre ministrulu de comunicatiune, ca sê
presinte camerei cátu mai curundu unu proiectu de lege

relativu la infintiarea de magazine publice. — Projectulu se va tipari si impartii.

Se pune in desbaterea camerei bugetulu ministrului de justitia. — Paulu Ordódy relateza d'in partea comisiunii financiare, ca recerintele ordinare ale bugetului d'in cestiune se suie la 3,875.300 fl.

Ignatiu Dietrich se declara in vorbirea sa de doue ore contra acceptarii bugetului de basa pentru desbaterea speciala.

Siedintia se inchiaia la 2³/₄ ore d. m.

Siedintia de la 9. febr. 1871.

Vice-presedintele secundariu Bela Perczel deschide siedintia de asta-di a camerei reprezentantiloru la 11 ore. — Dupa verificarea procesului verbalu alu siedintiei de ieri, presedintele anuncia mai multe petitiuni, cari se transmitu comisiunii petitiunarie.

Paulu Ordódy relateza, ca comisiunea verificatoria a verificatu alegerea deputatului alesu in cerculu Fulek, comitatulu Novigradu, rezervandu-se terminulu legale de 30 zile pentru prezentarea protestelor ce s'ar' face contra alegerii lui. — Se imparte in sectiunga a septe-a.

Ministrulu comunicatiunei, Stefanu Gorove, respunsiendu la interpellatiunile deputatiloru Emericu Huszar si Sav'vukovics, facute cu privire la esundarile d'in comitatele Temisiu si Torontalu, dice ca, indata ce a fostu inecunosciatulu despre aceste evenimente elementare, a cerutu de la inginerulu supremu d'in numitele comitate unu raportu in acesta privintia, si a tramisu si unu organu centralu in tiauaturile esundate, pentru a-i face propunerile necesarie. Tote raporturile comunica, ca comitatele Temisiu si Torontalu numai asié se voru poté asigurá contra noveloru esundari, daca fluviile Timisiu, Beg'a, Beretieu si Berzav'a voru fi regulate de una-data si dupa unu planu comunu si sistematicu. Dreptu-ace'a guvernulu a emis unu comissariu guverniale care, dupa-ce va fi examinatulu planurile de regulare, va avé sè presinte guvernului unu planu generalu in acesta privintia. — Interpellantii sunt multumiti cu responsulu ministrului, despre care se ie actu.

Dupa ace'a presedintele Paulu Somssich ocupa scaunulu presidiale, si camera trece la ordinea zilei: continuarea desbaterei generale a supr'a bugetului ministrului de justitia.

Emericu Hodossy primesce bugetulu d'in discutie in sperantia, ca la desbaterea speciale se va luá in consideratiune independintia materiale a judecatoriloru, si se va portá grige de trebuintele urgente ale odificatiunei. — Ionu Vajda nu este multumitu cu numirea judecatoriloru si cu celelalte despusetiuni ale legiloru, aduse sub auspiciile ministrului actualu de justitia; dreptu ace'a oratorele nu accepteza bugetulu de basa pentru desbaterea speciala. — Colom. Tisza polemizeza, in una vorbire lunga, contra mai multoru imputari ale deputatului Emer. Hodossy, facute opusetiunei.

Mircea B. Stanescu gasesce forte numerosu statulu oficialiloru de la administratiunea centrala a ministeriului de justitia. La numirea judecatoriloru guvernulu procede in modu usioru si partialu. Oratorele cunosce casuri, ca s'au numitu judecatori astu-feliu de individi, cari n'au absolvatu neci chiaru studiele juridice. In deosebi starea actuala a justitiei facia de nationalitati este nesupportabila. Judecatorii nu intielegu limb'a poporului, si oratorele spune, ca judele procesualu d'in Lipov'a a respinsu unu procesu d'in cauza ca actulu de acusatune a fostu romanescu. Oratorele indemnua pre ministru la activitate, aducund-i a minte assioma: „Justitia regnorum fundamentum.“ (Vorbirea o vomu publicá. Red.)

Ladisl. Berzenczey desapropa, ca oratorii vorbescu in camera ca advocati, si citeza casuri d'in praca.

Sigismundu Borlea demustra cu fapte, ca ministrulu justitiei nu dá audiú gravamneloru si plansoriloru legale. (Vorbirea o vomu publicá. Red.)

Ministrulu justitiei, Balt. Horváth, respunsiendu la mai multi oratori, si in deosebi incercandu-se a combate assertiunile deputatului Mircea B. Stanescu, recomanda camerei acceptarea bugetului seu.

Siedintia se inchiaia la 2¹/₄ ore d. m.

Romanii

si

Constitutiunile Transilvaniei.

(Urmare.)*

Romanii inse, departe de a se intimidá de terorismulu magiariloru, cu care acesti-a voiau a stinge totu ce ar' mai cugetá la libertatile tieriei, ei, romanii, pururea credintiosi, si totu-de-a-una gelosi de tier'a loru, si de immunitatile ei — s'au intrunitu in grandiosulu congressu nationalu dela 15. maiu 1848. in Blasiu, spre a se consultá despre cele ce au de a face in momente atátu de grave si critice pentru nationalitate si pentru patri'a loru. Ei adunandu-se la Blasiu, s'au constituitu legalmente in congressu nationalu;

si, in ceea ce privesce partea politica-nationala, au declarat natune romana de natune politica, independente, de sine statatoria, si de parte integritoria a Transilvaniei; ér' in ceea ce privesce „uniunea“ Ardélului cu tier'a unghuresca, ei au cerutu si decretatu, ca: „conlocuitoriele natunii — unghro-secunii si sasiu — nici de cum senu o ièe in desbatere pène candu natune romana nu va fi natune constituita si organizata cu votu deliberativu si decisivu in camera legislativa, ér' d'in contradéca dieta Transilvaniei ar' votu totu-si a selasá la pertratarea a aceleiasi unii, atunci natune romana protestéza cu solemnitate.“

Romanii, cu aceste conluse ale congressului loru nationalu, cu acestu protestu solemn, au tramisu o deputatiune la imperatulu, si alfa la dieta, precum amu vedutu in partea prima a acestui tractatu.

Sasiu anca, de si natune politica, totu-si si temeau prin „uniune“ si nationalitate, si si vedeau periclitare si institutiunile si libertatile politice; astfeliu, universitatea loru s'a intrunitu in Sabiu la 5. maiu 1848., si a numitu o comisiune care se arete periculu uniunei pentru natune saséca, si se lucre contra acestei uniuni: prin urmare universitatea s'a declarat contra uniunei. Asemene au tiauutu sasiu o adunare de poporu in Sabiu la 18. maiu, unde natune sasá intre impregiarile de fatie s'a declarat contra uniunei ardélului cu tier'a unghuresca; si in ast'a privintia a tramisu si ei o deputatiune la imperatulu.

Chiar' nici unghro-secunii mai cu minte nu erau pentru uniune neconditionata. „Care vrea pace si indestulare — diceau ei — nu póte fi amicu uniunei neconditionate, cá-ci ea duce la resbelu civilu pre lungu tiau in Transilvania. Uniune neconditionata nu póte vré acel-a, care intr'adeveru e omu liberu si independentu, cá-ci conditiuni numai acel-a nu pune, care perdiendu-si mintea si inim'a, se lasa la discretiunea altui-a, ceea ce nu e independentia ci servitute; uniune neconditionata numai acel-a póte vré, care nu e amicu adeveratu alu drepturiloru constitutiunali. Si ce póte fi dreptu mai innaltu constitutiunali, decátu cá tier'a se dispuna liberu despre averea sea intru folosulu comunu alu patriei? Spuneti-mi acum — diceau totu unghro-secunii — ca 69. deputati ardeleni fatie cu 377. deputati ai Ungariei, cum voru poté dispune despre veniturile Ardélului, cari in proportiune sunt pre de doue-ori státe câte ale tieriei unghuresci? Ar' fi crima a o retacé acést-a, si a grabi crearea unei petre de scandalu numai cu éca-asiá neconditionatu“).

Chiar' si popore, cari erau afara de Transilvania, vedeau ca „uniunea,“ precum o vreu magiarii, nu se unesce cu santiunea pragmatica. Asiá Austria-de-josu, totu in lun'a lui maiu 1848., a subscernutu o representatiune la maiestate, in care a cerutu cá se nu concéda „uniunea,“ cá-ci ea periclitéza unitatea imperiului basata pre santiunea pragmatica.

Astfeliu devis' magiariloru fanatisati erá: uniune séu morte; romanii respundeau: nici o lege mai multu de noi fára noi; sasiu strigau: keine Union mit Ungarn; unghro-secunii: uniune neconditionata duce la resbelu civilu; poporele esterne: uniunea vatema santiunea pragmatica.

Si cu tote aceste, magiarii fanatisati n'au luat in consideratiune nici pretensiunile cele mai legali si protestele cele mai solemne ale romaniloru, nici strigetele sasiiloru, nici conditiunile unghro-secuiloru, nici nimicu-nimicu, ci au continuatu cu „uniunea séu mórtea“ loru, cu terorismulu, arbitriulu celu mai furiosu, si properau, si precipitau ruinarea a tóta suveranitatea poporeloru d'in patria si a tóte drepturiloru tieriei. Ei incepusera a persecuté, a arestá pre preotii si inteligentii romani, cari cutediau a vorbi in contra „uniunii séu mortiei“ magiariloru.

Dar' astoru impregiaru destulu de marcante pentru fiitória lege a uniunei, s'au mai asociatu, s'au mai adasut si altele. Magiarii staruiau pentru o dieta „o singura si ultima dieta in Transilvania“, care se proclame indata „uniunea“, si nimicu alta. Staruintia loru si in ast'a privintia erá amerintiatória, terorizatória. „Se nu se mai accepte nici unu rescriptu de la Vien'a, pentru convocarea dietei; dieta se se convóce numai decátu“ — strigá tumultulu pre stradele Clusului; si guvernului la 10. aprilu 1848., a declarat tumultulu, ca: a insarcatu pre guvernatoarele a conchiamá dieta pentru 29. maiu 1848.

Decretulu convocatoriu s'a si emanatu la 11. aprilu 1848. In acestu decretu nu se dice alta, de cátu ca guvernatoarele in puterea articolului VIII. de la an. 1692. ordina a se tiau dieta la 29. maiu in Clusiu, si municipalitatile se convóce colegiurile electorali.

Intr'aceea inse, si anca inainte de emanarea acestui decretu, prin urmare in forma cu totulu nelegalu, dicemu: inainte de conchiamarea formale a dietei, in unele municipalitati se alessera acum deputatii; asiá magiarii d'in comitatulu Alb'a-inferiore, si-au alesu deputati in adunarea marcata de la 30. martiu 1848., si le-au datu instructiune, ca déca nu se va tiau dieta in Transilvania, se mérga la cea d'in Pest'a; asemene au purecsu si magiarii d'in comitatulu Clusului, ei cu asemene instructiune si-au alesu deputatii la 3. aprilu 1848.; nu altminteru au ur-

matu magiarii d'in comitatulu Doboca, alegédu-si deputatii la 6. aprilu 1848. Si alti magiarii d'in alte comitate asemene.

Éca primulu defectu de forma legale a legi despre „uniunea“ de la an. 1848. d'in Clusiu.

(Va urmá.)

Discursulu

Domnului Ionu Bratianu

tiauutu in intrunirea de la 11. ianuariu 1871.

(Fine.)*

Pre cátu inse omulu se radica in trept'a vietii sociale, pre atáta elu si-creéza mai multe detorie, pre atátu elu are sè traiesca una vietia mai potrivita cu destinatiunea sa, care este d'a fi dupa chipulu si asemenarea Dumnedie-rei, prin urmare, cu atátu are sè fáca mai multe sacrificie. Pentru ca cine-va sè se imbogatesca, trebuie sè lucreze, ér' nu sè traiesca in desfrenare si trandavia; totu asemene si societatile, ca sè ajunga la desvoltare, la prosperitate morale si materiale, la civilizatiune, la libertate, trebuie sè fáca mari si necontentite sacrificie. Acestea sunt nesce adeveruri necontestabili. Numai acei-a, ce si-au facutu una lege d'in abusu, minciuna si violentia, numai acei-a v'au potutu face sè credeti cá au sè ve fáca sè trati una vietia inalta, libera, cá au sè ve dée invetiatura si prosperitate, fára sacrificie. Numai ei poteau sè ve lasa a crede cá d'in pung'a d-loru privata au sè ve dée sioséle, poduri, drumuri, riuri navigabili, institutiuni de creditu, scole, in fine, tote imbunatatirile materiali si morali. Doui ani si diumetate de esperintia v'au dovedutu cá pung'a d-loru este totu punga d-vostra, dar' in locu sè se cheuiesca banii numai pentru d-vostra, s'au cheltuitu si pentru d-loru!... D-loru v'au spusu, cá rosii v'au pusu impositulu de 4 la suta, tasse comunali, beuturi, etc., etc., si cá d-loru vinu sè ve scape. Sè lasámu cá nu este impositu in tíera, care sè nu fia fostu asediatu de d-loru, dar' sè vedemu, de 2 ani si diumetate, de candu sunt stapani pre totu, de ce contributiuni v'au scapatu?

Vi aduceti aminte, d-loru, ce facu copiii de boiari neverstnici, — mai toti sunt neverstnici pána moru! — Ei si-lasa starea pre mán'a unoru epistati, fiindu cá acesti-a le dá de cheltuiela multu mai multu de cátu venítulu. Felorulu respitoru alu avutulu, — nu mai dica boiariu, ca sè nu suparu pre cine-va, — primesce astu-felu pre fia-care di sume insemnate de bani, fára alta socotela, de cátu una mica semnatura. Preste 5 séu 6 ani inse, starea intréga e pusa la toba si o cumpera acelu bunu si indetoritoriu epistatu. Asié voru sè fáca si cu d-vostra. Nu v'au pusu contributiuni, dar' au facutu la detorie, pre cari negresitu n'au sè le platesca domniloru ci totu d-vostra. Astfeliu i-am vedutu, dupa 2 ani si diumetate, venindu la camera, sè cera midiloce spre a acoperi desfrearile d-loru. Au cerutu monopolu tutunului, pre care noi l'am combatutu totu-de-un'a, pentru cá este nu numai unu impositu greu, dar'una ruina pentru cultivatorii si comerciantii romani. Inainte, tutunurile romanesci se esportá pána in Egiptu: de candu cu monopolulu nu mai este nici unu esportu, cá-ci nu se mai cultiva nici a 20 parte d'in ce se cultivá inainte. Ei cerura inca infintiarea timbrului. N'am nevoia sè ve spunu ce este timbru. Sciti cá totu d. Iepureanu a venitu si l'a propusu la 1866, si d-v., cu totii, v'ati revoltatu contra acestui impositu, care lovesce pre omu in momentul candu i pasa mai multu, si Camera d'atunci l'a respinsu. Acum dupa ce v'au promisú usiurare de contributiuni, d-loru vinu a cere infintiarea lui d'in nou. — Au cerutu apoi schimbarea tarifelor patentelor. In espunerea de motive a acestei legi d-loru au dísu cá este numai una rotundire a sumelor in bani si nesce adause, mai alesu a supr'a comerciantiloru de haine gat'a. Voiau astu-felu sè ve fáca sè credeti cá intentiunea li erá sè lovesca pre Evrei, cari aducu haine confecionate, si astu-felu sè aplaudati legea, s'o primiti. Citindu espunerea de motive, am crediutu si eu cá erá una buna intentiune, candu inse am cititu legea am vedutu cá este cu totulu altu-felu. Daca trei séu patru dispositiuni atingeau pre Evrei, erau alte 30 séu 40 cari loviau d'a dreptulu si forte greu pre comercianti si industrialii romani. Éca unu esemplu despre sentimintele democratice si patriotice ce dominau in legile d-loru; dupa legea vechia, patent'a arendasiloru erá fipsata la atát'a la suta, pána la una suma ore-care. Arendasiulu celu micu-erá impusu, forte impusu. In legea cea noua propusa de d-loru d'in contra, se lovesce intreitu si impatritu arendasiulu celu micu care prin munc'a lui alunga pre fia-care di mai multu pre strainu d'in comunile rurale. Asié dar' legea d-loru care in aparintia protegi pre Romani, in realitate lovesce, stinge comerciulu si industria nationala in folosulu strainiloru. Pre langa acést'a d-loru mai supunu la patente inca vre-o 30 d'in acele comercii si industrie de la tíera pre cari pána acum nimine n'á cutezatu a le lovi. Acestea sunt ore usiurárele ce v'au promisú d-loru? Judecati singuri.

A mai dísu d. Pantazi Ghica ca, bátele ne mai fiindu protectate, acei omeni voru cercá a intrebuintia coruptiunea. Sciu in adeveru cá ei nu se tragu inapoi inaintea mi dilocelor celoru mai miselose; sciu cá s'au versatu pr

*) Vedi nrii 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 si 11 ai „Fed.“

*) Vedi: Budapesti-hiradó dela 21. mai 1848.

*) Vedi Nr. trecutulu alu „Fed.“

pietate sume mari, cari vinu negresitu, seu sunt castigate in speculatiuni mari, dar' cari nu se potu marturi; cu tote acele midiloce inse, sum sicuru ca nimicu nu pote influentiã alegerile Bucuresiloru. Ceea ce me revolta inca, ceea ce me indigna, este curagiulu aceluor omeni, nerusinarea loru, care provine d'in dispretiulu ce au pentru societatea romana. Candu lumea i judeca, nu dupa ce au facutu parintiiloru seu ei in trecut, ci dupa faptele loru de asta-di, candu mormintele deschise de d'insii sunt inca prospete, cum cutãdia ore acei omeni a se mai aretã? (aplause). Sã nu credeti, d-loru, cã este esagerare. In beserica s'au injunghiatu, s'au impuscatu omeni pacinici cari mergeau a-si exercitã unu dreptu, si corpurile loru, calde inca, au fostu ingropate unulu preste altulu, fãra ca sã se permita familielor a le dã ultimele ingrigiri. Cum credu ore acei omeni cã societatea romana, espressionea cea mai inalta a ei, Bucurescii, centrulu de unde pleca lumina, sciintia, impulsuinea politica, se va despretuã intr'atãtu in cãtu sã-i urmeze pre d'insii? Eca ce me revolta, eca ce me intristeza mai alesu pentru Bucuresciani. Sum convinsu inse cã acestu despretiu d-v. nu-lu veti mai meritã. Sentiendu in anim'a d-vostãrã ace'a-si indignare, credu cã ve veti intruni, ve veti imbarbatã si veti merge a ve face detori'a. Aducati-ve aminte cã acei ce nu-si facu detori'a, cari, ca sã economiscesca timpulu pentru interese private, se lenevescu d'a ingrigi de cele publice, vine una d' in care platescu scumpu trandavi'a loru. — Vedeti Franci'a, cu 40 milioane de locuitori, care erã cea mai inaintata in lume, care erã anim'a eroic'a a omenirii, admirata de inamicii sei cei mai neimpacati, fiindu cã a voitu a face economia de timpu si de lucru in interesulu privatu si in detrimentulu intereselor generalu, Franci'a a ajunsu asta-di unde o vedemu. Pamentulu ei, care de sute de ani n'a fostu calcatu in pitore, — cã-ci chiaru la 1814, candu Europ'a intrãga, de la Volg'a pãna la Portugali'a, s'a sculatu contr'a ei, n'a calcatu-o in pitore, a intratu intr'ins'a, dar' a respectatu-o, si-a scosu caiculu la fiii sei ca la nesce eroi ce erau, — pamentulu ei, d'cu, este acum calcatu, nu de Europ'a... nu d'unu poporu, ci d'unu rege incungiuiratu de otea sa care, cu despretiulu celu mai neaudtu, arde casele ei, despoia pre fiii sei, insulta si omora mamele, arunca in focu copii, face in fine fapte cari, in seculu XIX, aducu aminte timpurile cele mai crude ale barbariei. Si Franci'a plange, suferã acãsta rusine. Pentru ce ore? Pentru cã si-a fostu datu sortea in mãn'a unui omu incungiuiratu de cãtiva sateliti, precum erã la noi pãna mai d'ilele trecute. Apoi daca Franci'a, cu 40 milioane cetatiani, a potutu fi astu-felu espusa, fiindu cã nu-si facuse detori'a; daca ea fostu dusa pãna la marginea prapastiei, asiã in cãtu erã aproape sã nu mai pota nici macaru d'ice ca Eranciscu I.: „totu este perdutu, sãra de onore!“ la ce ore ar' fi espusa una tiera mica cum este a noãtrã?

V'aducu aminte, tote aceste-a pentru ca sã intielegeti cãtu de multu trebuie sã cautati a fi la inaltãimea rolulu dv., a ve face cu nestramutare detori'a.

S'a disu una-data, cã comerciantii, proprietarii, industrialii nu trebuie sã fia omeni politici, nu trebuie sã se ocupe de politica. — Acãsta mi-aduce aminte unu faptu d'in istori'a antica. Unu filosofu, Platone, a disu cã omulu este unu dobitocu cu doue pitore si fãra pene. Atunci unu altu filosofu, Diogene, a luat unu cocosiu, i-a jumulitu penele si l'a aruncatu in scol'a adversariulu seu dicundu: „eca omulu lui Platone.“ — A venit apoi unu alu treile filosofu, Aristotele, si facundu definitiunea omulu, care a fostu apoi adoptata de tota lumea, a disu cã omulu este unu dobitocu politicu. — In adeveru, celu singuru d'in tote dobitocole face politica, cugeta, acãsta lu deosebesce de cele-lalte dobitocole. Prin urmare, acei cari ni d'icu sã nu fimu politici, sã nu ne ocupãmu de afacerile publice, voru sã ne reduca la starea de dobitocole, in starea de sclavia, astu-felu in cãtu sã ne esploteze ca pre nesce vite. Cautati dar' sã fiti omeni politici, sã ve faceti detoriile de cetatiani, er' nu numai interesele dv. particulare, sã serviti patri'a, sã ve faceti demni de a ve numi omeni, sã fiti in adeveru dupa chipulu si asemenarea Dumnedierii. (Aplause).

M'am ocupatu, D-loru, multu de politica si de alegeri in cele ce v'am disu. Cu tote acestea nu sunt numai alegerile cari m'au facutu a-mi parasã famili'a spre a veni aici. M'am spusu l'a inceputu cã audindu cã este desbinare intre D-v. mi-a inghiasiãtu anim'a. Credeti inse cã caus'a a fostu temerea de rezultatulu alegeriloru? nu, D-loru. Caus'a este cã sentu una furtunã mare care se radica pre orizonte. Asistatu-ati, vre una-data la una furtuna? Eu am vediu tu un'a la 1834. Pãna a nu incepe fortun'a, s'a intunecatulu cerulu, unu sgomotu grozavu erã in aeru, fãra ca celu mai micu vintu sã bata; paserile cautau cuibulu loru; vitele, chiaru acele cari nu traiescu nici una data impreuna, se agitau, alergau sã se lipesca unele de altele in faci'a primejdiei. Acum furtun'a, intunereculu adoperã Europ'a intrãga. Pote cã D-v., in Capitala ocupati cu afaceri, cu petreceri, nu vedeti ce se intempla. Noi inse cei de la tiera, cari tenemu ochii tãntiti spre orizonte, vedemu adese mai lamariu. Una furtuna terribile amenintia tote poporele cele mice. — Ei bine! ceea ce facu dobitocole cari se stringu la unu locu in asemeni impregiuirãri, noi Romanii n'o sã scimu ore a o face? N'o sã avemu ore celu sentiemintu de conservare, n'o sã ne strigem cu totii cã sã facemu facia furtunei? Sã ni aducemu aminte de ce

au facutu stramosii nostri, cari ori de cãte ori Patri'a erã in periclu, se radicau toti ca unu singuru omu, si intrunindu-se spre apãrarea ei, au invinsu totu-de-un'a. Astu-felu ni-au pastratu ei tier'a ce avemu ca mostenire, astu-felu trebuie s'o pastrãmu si noi copiiloru nostri. (Aplause). „Romanulu.“

Ce-va despre scolele populare si necesitatea loru.

Precandu spiritele totoruru-a sunt ocupate in deosebi cu evenimentele sangerose, barbare si ne mai audite, ce se petrecu in occidentulu Europei; pre candu Parisulu, templulu culturii, sciintiei si alu libertãtii poporeloru europene, e amenintiatu cu cutropire d'in partea ordeleru prusace, cari ca nisce locuste au inundatu sacrulu pamentu francesu, voindu a-lu preface intru una pustietate desierta; si pre candu poporulu francesu — carele, in urm'a catastrofeloru de la Sédan si Metiu, fiindu lipsitu mai de tota armat'a regulata, se credea umilitu si prosternutu la pitorele cuceritorulu — asta-di se inaltia mai mandru si mai maretu, formandu-si ostiri ca d'in pamentu si astfelu insufla mare grigia superbulu seu cuceritoru; pre atunci nu una data me intimpina intrebarea: ore de unde atãta zelu, de unde atãta insuflãtre si patriotismu la poporulu francesu? Si candu me incercu a responde la aceste-a intrebãri numai decãtu vinu la firm'a convictiune, cã numai cultur'a si er' cultur'a e care insufla atãta zelu si insuflãtre in animele bravulu poporu francesu! Er' apoi candu cugetu si la miser'a stare a natiunii romane — sora dulce cu cea francesã — nu potu sã nu scapu unele lacrimi de dorere si desperatiune, vedindu-o atãtu de impilata, aservita si subjugata, vedindu-o atãtu de inapoiata si amorfãta. Si ore-ce e caus'a acestei amortiãte? Ce e caus'a cã natiunea romana nece pre de parte nu semena la zelu si patriotismu cu sora-sa cea dulce? De siguru cã nu altu ce-va decãtu lips'a de cultura, de conducatori zelosi si devotati causei ei, si respective lips'a de scolc, in cari si poporulu romanu sã-si pota lumina mintea, sã-si pota indreptã moravurile, sã se invetie a-si cunosce destinatiunea sa, sã-si cunosca originea, tecutulu si presenteulu seu si de la acestu-a sã pota conchide la venitorulu seu, er' „sine doctrina, vita est quasi mortis imago.“ Pentru-cã scofa e radecin'a luminei, si celu ce nu cultiva acãsta ci o taia, se asemena celui ce ar' taiã radecinele unui pomu bine roditoru. — Precum lumea fãra sora ar' fi ca una pustia intunecata, intocm'a si societatea omenesca fãra scole s'ar' intorce intr'una pesterã intunecata si infricosãta; doveda despre acãsta ni este evulu barbariei, evulu intunereculu, evulu mediu, candu si multi d'ntre Episcopi si Domnitori nu-si sciau serie decãtu pote numele. Si apoi cine e ore caus'a cã poporulu nostru inca si asta-di — in seculu luminei si civilizatiunii, in seculu alu 19. — orbeca in intunereculu nesciintiei? Nimenea altu decãtu impregiuirãre vitrege si apoi nepasarea inteligintiei lui, er' cu deosebire noi preutii, cari nu ne sfiimu a ne laudã cu epitetulu de parentii lui spirituali, fãra inse a ne ingrigi bataru cãtu de putienu de cultivarea spiritulu, a mintei lui. Noi nu ne silimu a aretã poporulu folosulu invetiãtorei a-i demustrã cum-cã numai acãsta ne deosebesce de animale. Sã-lu invetiãmu, sã-lu admoniãmu cu tota ocaziunea, inse cu spiritulu blandetiloru si elu, sermanulu, ne va asculta de siguru. Daca ni iubimu natiunea, daca vremu sã-i ajutãmu si folosimu bataru cãtu de putienu, numai in modulu acestu-a i vomu potã ajutã mai multu. Mi va d'ice pote cine-va, cã noi avemu scole superioare si cã celu ce are voia de invetiãtu, in acele-a pote invetiã destulu si cã, prin urmare, scolele populare nu-si de lipsa. Pre unulu cã acelu-a inse-lu intrebu: cã ore destulu e daca in una tiera voru fi numai doue-trei riuri mari si apte spre navigatiune, si voru lipsi alte riuri mai mici si paraie cari ajuta fructificatiunea pamentulu? Nu incãpe neci una indoiãla, cã scolele superioare sunt de lipsa pentru cei ce vrãu sã se sacrifice sciintioru mai inatã, dar' pre langa aceste-a, negresitu, cã sunt forte de lipsa si scolele populare, unde invetiãcelulu se intielege cu invetiãtorulu seu in limb'a ce a invetiãto de la maica-sa. Aici unu invetiãtoru, unu preutu intieptu, lesne pote observã aplecãrile si talentelã invetiãcelor sei si a-i indemnã ca sã-si alega carier'a spre carea sunt aplecati; cã-ci nice in fundulu marei si nice in sinulu pamentulu, nu jace ascunsu atãta auru si atãtea pietre preioase, cãte poteri spirituali jace amortite in capetele necultivate ale prunciloru poporulu nostru. Si apoi mare minune e acãsta, cã acolo, unde presupunemu cã este ce-va metalu preiosu, nu crutiãmu pung'a, nu ostenãla, ci sapãmu ori cãtu de aduncu in sinulu pamentulu, er' comor'a ce este ascunsã in sinulu prunciloru nostri o lasãmu cu totulu nelucrata!

Sã ne desteptãmu dar' una-data d'in somnulu celu de morte! Sã imbracisãmu cu mai mare caldura instructiunea poporulu, sã staruimu d'in tote poterile pentru radicare de scole populare cu docenti bine salarisati si prin urmare bine calificati si zelosi, cã-ci numai pre calea acãsta vomu potã scapã natiunea romana de balaurulu ce o amenintia cu inghitãre, numai asiã vomu potã scapã de desnatiunãlisare!

Dorere inse, ba de una mia de ori dorere! cã putienu d'in preutii nostri se intereseza ce-va de instructiunea poporulu, putienu — sunt acei-a cari sã nu crutie nimicu

pentru cultivarea poporulu, ci multi sunt de acei-a cari subjugati fiindu de marsiavulu interesu materiale, neci a minte nu-si aducu de scola ci o neconsidera cu totulu. Voru fi multi cari mi voru objectionã, cã poporulu e neaplecabile, renitent, cã nu vrã nece sã auda de scola, e aplecatu spre beutura, etc. Acestea le admitu, inse numai in parte, fiindu-cã eu insu-mi am fostu martore oculatu la una adunare comunale, unde preutulu locale cu tota poteãrea cuvintelor si argumentelor a indemnatu poporulu ca sã statorãscã plat'a docentelu bataru la 100 fl., nu i-a succese inse, pentru-cã poporulu d'iceã: „nece ungrulu nu va potã luã deia noi mai multu de cãtu avemu“; nu voiã sã creda cã daca se va face scola comunale de statu, va fi silitu sã platãscã docentelu 300 fl. Eu insu-mi sciu cum-cã unii omeni platescu bucurosu pentru unu vitielu 50 cr. la pastoriu, er' pentru copilulu loru nu vrãu sã dãe nece 20 cr., si candu vrãi sã-lu admoniezi pentru acãsta recãlãti-respondã flegmaticu, cã nu vrã sã-lu faca popa, ci, precum a traitu elu si tatalu seu va traif si prunculu seu. — Inse daca acãsta se pote admite in specialu, nu se pote se pote admite si in genere. Sunt Comune cu stare materiala buna, cari, daca ar' avã conducatori buni zelosi, ar' potã face forte multu, in lips'a acestoruru-a inse nu au scola nece bataru in stare mediocra. Sciu una comuna mare pre Muresiu, carea sub domnirea absolutistica, fiindu-cã a fostu cine sã dispuna, si-a radicatã edificie scolare forte frumose cu 4 seu dora 4 incaperi, asta-di inse numit'a scola e in stare deplorabila, asiã cãtu d'in multele incaperi ce le are, in nice un'a nu pote locuf docentele, ci e silitu sã sieda in alta comuna la cas'a sa propria, si, dupa cum am intielesu, paroculu locale mai de multe ori a rogatu pre protopopulu respectivu ca sã esa in comuna si sã provoce poporulu la repararea numiteloru edificie, inse pãna acum totu in desiertu, si asiã bietulu poporu acã-si va remanã fãra scola, de-si una-data forte multu va fi spesatu cu edificarea ei. Preutulu bunu inse si acesteã le pote preintimpinã, daca va tienã, in beserica, poporulu una predica correspondetoria, apoi va face una lista de contributiune, in a carei frunte va figurã insu-si cu una suma amesurata pusetiunii si starei sale materiale; daca cu ocaziunea secerisiulu seu a culesulu porumbulu si vinielor va provocã poporulu la contribui in fructe, ba va pune la capetulu comunei unu omu harnicu si increditu care sã stringa ofertele, cã-ci ori carui poporunu, trecundu pre acolo cu carulu incarcatu, putienu i va pasã de duoi seu trei snopi de grãu au seara, precum si de doue-trei mertie de porumbu seu de doue-trei cupe de vinu. Ofertele sã se asiedie la unu locu siguru, la tempulu seu sã le prefaca in bani, banii sã se administreze cu acuratãtia si cu sciintia intregii poporatiuni contribuente, si continuandu metod'a acãsta numai in 3—4 ani, etã cã se va aflã cu unu fondu scolastic frumusielu! Si apoi daca poporulu va observã, cã ofertele lui nu se facu merã, pere, ci se administreza cu consciintia, nici unadata nu se va abstienã dela asemenã oferte.

Numai cãtu, dorere, sunt multi d'ntre conducatorii poporulu, pre cari spurcat'a lacomia si avaritia i-au adusu in discreditu inaintea poporulu, ba sunt unii, cari necum sã nu prapadesca banii destinati pentru alte scopuri natiunale, dar' si cu banii besericele se folosescu chiaru ca si candu ar' fi propri'a loru sudore. Sunt beserice a caroru parocu si curatoru supremu nu sciu nimic'a despre starea activa a averei ei, cã-ci protopopulu incassãza banii, protopopulu i folosescu dupa placu, si apoi firesce er' protopopulu dictãza si ratiociniulu! Deci intre asemeni impregiuirãri cum mai potemu sperã dela poporulu nostru contribui benevole, candu elu si de altmintrea tremura sub greutatea sarcineloru si impositeloru? Preutii dara si respective protopopii nostri sã fia cu mai mare zelu si cu mai multa acuratãtia, daca voiescu binele filororu loru spirituali, sã-i indemnã si sã-i ajute intru radicare de scole si intru sustinerea de docenti bine-cualificati, cã-ci numai pre calea acãsta i va potã scapã de peritiunea totala si mai antãiu de proletarismulu ce i-lu pregatescu inimiciulu seculari si cu deosebire cãlile ferate ce acã-si ni voru crucisã tier'a; numai pre acãsta cale i voru potã asigurã unu venitoriu ferice, si i voru potã sustienã vãdi'a natiunale si respectulu ce-lu merita. — A noãtrã e detori'a sã ne ingrigimu de bunastarea atãtu materiala cãtu si spirituale a poporulu nostru, pentru-cã dela strainii cari asta-di ne domnescu, acesteã in desiertu le vomu asteptã!...

Santu-Iacobulu-de-campia, 29. ianuaru 1871.

Ioanu Alutãnu,
preutu romanu.

Romani'a.

Adunarea deputiloru.

Siedinti'a de la 15. ian. 1871.

Siedinti'a se deschide la una ora d. m., sub presiedinti'a dlui I. Florescu, vice-presiedinte. Sumariulu siedintici precedente se aproba. Se citescu comunicatele d'ilei.

D. A. S i h l e n u arãta, cã proiectulu de lege pentru marginirea si regularea imprumuturiloru provisorie si celu pentru stingerea detoriei flotante, puse de adunare, in siedinti'a de ieri, la ordinea d'ilei, nu sunt atãtu de urgente. Propune dar' ca in 15, 16. si 18. l. c., adunarea sã de-

cida a lucră în secțiuni, spre a se poté terminá si lucrările comisiunii bugetarie si ale celei privitorie la comisiunea pentru cercetarea afacerilor concesiunii călii ferate Strusberg.

D. N. P a c l é n u, presedintele comisiunii bugetarie, areta că lucrările comisiunii bugetarie nu sunt cătu-si de locu inaintate in ce privescu veniturile. Caus'a e că, indata dupa venirea noului ministeriu, li s'a declarat, că acele venituri erau imflata cu 12 milioane si, scadiend cifrele prevediute d'in legile pentru timbru si monopolu, resulta unu deficitu ca de 24,000,000. Comisiunea bugetaria a trebuit dar' s'e-si opréscă lucrările. Ceru prin urmare, aménarea siedintieloru publice. — D. C. G r a d i s t é n u, fostu ministru de finantie, rectifică că cif'ră de 12 milioane in bugetu provine de s'ar' esclude si legile de timbru si pentru monopolu. Ordinea d'ilei d-sa crede că nu se pote schimbá de cătu cu 2 treimi.

D. V. H o l b a n u citește una propunere d'a se améná p'na la 20. ian. siedintiele publice, si p'na atunci adunarea s'e lucreze in secțiuni si in comisiuni, f'ara a se jiení cătu-si de putienu ordinea d'ilei votata.

D. G h e o r g h i u constata că, precum a d'isu si d. S i h l é n u, legile puse la ordinea d'ilei nu dau nici unu banu ca venitu bugetariu. Sustiene prin urmare propunerea dlui Holbanu.

D. p r i m u - m i n i s t r u, I o n u G h i c a, aréta că opiniunea ministeriului a sup'ră ordinei d'ilei si-a espresu-o. Ministeriulu nu s'a opusa la lucrările ce camer'a vré a luá mai ant'au in desbatere. Daca camer'a vré a se liminá in secțiuni, ministeriulu nu se opune.

Se cere inchiderea discusiunii, si, punendu-se la votu s'adopta. — Se pune la votu propunerea d'a se améná siedintiele publice p'na la 20 ian. si se adopta. — Siedinti'a se inchiaia la 2 ore d. m.

Siedinti'a de la 19. ian. 1871.

S'a tratatu cestiunea unei propuneri pentru declararea inamovibile a judecatorilor de curti si tribunale, si se respinge. Siedinti'a viitoria s'a anuntiatu pre 20. ianuaru.

VARIETATI.

*(Nise scrie d'in Clusiu) „cá nou-numitul protop. rom. g. c. si totodata professoru de limb'a si literatur'a romana Gavriilu Popu, propune studentiloru rom. de la gimnasiulu ungurescu studiulu limb'e romane in limb'a magiara, neexplicandu-li romanesc, astfelu tenerii rom. sunt siliti a invetiá limb'a loru magiaresce si a respunde totu magiaresce. Serace romane! amare-su dillele talle, candu si limb'a ta cauta s'e o studiedi in limba straina.“

Nu potemu presupune că d. prof. G. Popu cá protop. romanesc s'e fia cu atát'a zelu pentru limb'a magiara si cu despretiu pentru limb'a sa, nu, ast'a ar' fi peccatu nu numai in contr'a natiunii sale, ci si in contr'a santeloru prescure; noi credemu că directiunea gimnasiului parcediendu d'in principiulu, că la acellu gimnasiu limb'a propunerii este limb'a magiara, va fi impusu profesorului rom. detorinti'a de a propune in limb'a magiara si studiulu limb'e rom. Dar' acesta impunere silita nu pote obligá pre d. G. Popu si nu trebuie s'e o urmedie, cellu multu daca are si ascultatori magiari, deschidta dsa done cursuri, magiari-loru propuna, firesce, in limb'a ung. si romaniloru romanesc, éra cunsulu de literatura pentru toti n u m a i romanesc.

Acesta este detorinti'a dsalle. — Facultatea filosofica a universitatii de Pest'a, prin decisiune luata in consessulu professorale, totu sub pretestulu futile, că limb'a mag. este limb'a propunerii la univ. impusese, acu-su doi anni, profesorului de limb'a si lit. rom. că s'e propuna ambe cursurile in limb'a mag. dar' profesorulu n'a vrutu a implini acesta docisiune si urmedia dupa modulu aretatu mai susu. Este de insemnatu că la facultatea filosofica de Pest'a mai toti profesori sunt nemti, slovaci, etc. renegati si magiaroni, cari sciintieloru inca sunt gat'a a li da caracteru magiarescu.

*(Aflámu că dlu ministru de resbelu) a numitu una comisiune, compusa d'in mai multi oficeri de cavaleria, spre a face unu proiectu de organizare a cavaleriei nostre. Se díce, că basele pre cari are s'e lucreze, sunt organizarea actuala a dorobantiloru cu imbunatatirile ce se voru crede necesarie. Se cere inca organizarea de deposite de remonte si de productiuni de cai, precum si una scola de ecuitatia, carea s'e produca sub-oficeri de cavaleria.

*(Se comunica d'in capital'a) imperiului ottomanu, că in cercurile cele mai innalte de acolo se vorbesce despre una aliantia intre Ostrunguri'a, Angli'a si Germani'a cu scopu d'a aperi interesese Turciei. Acésta fama pare a fi mai multu una dorintia a turculu moribundu decátu fapta.

*(Multiumita publica). Subscrisul mi-tieniu de santa detorintia a esprieme cea mai profunda multiumita OO. DD. Alesandru Ferentiu, avocat, Vasiliu Fabianu,

proprietariu, Gregoriu Fabianu, preotu, Ioanu Seremi, protopopu, Georgiu Leucutia, preotu, Georgiu Fabianu, proprietariu, Ioanu Seremi, preotu, Vasiliu Anderco, proprietariu, Ioanu Barna, notariu, si Ioanu Nyéki, preotu, — cari binevoira a me ajutorá in cursulu anului curinte scolasticu cu oferte marinimose materiale pentru continuarea studiiloru. Pest'a, in 7. febr. 1871. — Ioanu Dragosiu, iuristu la universitatea pestana.

*(Declaratiune.) Sub-semnatulu, primindu redactiunea noului organu de publicitate, „Post'a romana“, credeámu că prin acésta voiu poté suplíní una lacuna oricátu de mica in diuaristic'a romana, avendu tendinti'a de a mai slabí celu putienu s e p a r a t i s m u l u c o n d a m n a b i l e ce domina de presinte in tote p'rtile locuite de Romani, si care impiedica adeverat'a nostra c o n s o l i d a r e n a t i u n a l e, — credeámu că se va poté infintiá in capital'a Romaniei unu organu de publicitate, care s'e respresinte cu fidelitate si consciintia interesese toturoru Romaniloru; in curundu inse a trebuita s'e me convingu, cu cea mai mare dorere, că publiculu romanu inca nu sente necesitatea, séu celu putienu uu e inca resolutu de a-si sacrificá ce-va pentru sustienerea unui asemina organu; de ace'a aducemu la cunoscenti'a onorabilului publicu romanu, cum că „Post'a romana“ cu nr. 8 si-a finitu cursulu vietiei sale.

— Dni abonati, pentru primirea inderetru a abonamenteloru sunt rogati a se adresá la editur'a foiei: I u g a e t C o m p. strad'a Lipscani, nr. 18., unde se voru intorce sumele respective f'ara nici una scadere, de ora-ce pentru numerii ce au aparutu nimicu nu este de a se platí. — In fine, multumindu diuarieloru cari au salutatu aparinti'a „Postei romane“, totu-de-una-data le rogámu s'e iée notitia si despre acésta declaratiune funebrele, Iulianu Grozescu, fostu redactore la „Post'a romana“.

Sciri electrice.

L o n d o n u, 8. febr. „Times“ constata prolongarea armistiitului si aménarea alegeriloru in Francia. — „Times“ recomanda pretensiuniloru nemtiesci moderatiune facia de erariulu golu alu Franciei. — Diuariele privescu retragerea lui Gambetta de unu semnu bunu pentru pace.

L o n d o n u, 8. febr. Conferinti'a pontica se intruní ieri in una siedintia lunga. — „Morning Post“ nu dubiteza, că in siedinti'a de ieri s'a realizatu una complanare formale. — „Standard“ spera, că conferinti'a va resolve si difficultátile romane.

B e r n, 8. febr. De-una-data cu trupele francesce au sositu aici si nasce prisionieri germani, pre cari Elveti'a i va estradá Germaniei pentru unu numeru egal de prisionieri francesci.

B e r o l i n u, 8. febr. Pretins'a cedare teritoriale cuprinde intregu departementulu de la Renulu inferioru si superioru, aproape intregu departementulu Mosell'a, a trei-a parte d'in departementulu Meurthe si p'rti d'in departementulu Doubs si alu Vogesiloru. — In Versalli'a existu cele mai bune sperantie pentru inchiaierea cătu mai rapede a pacií.

B o r d e a u x, 8. febr. Gambetta respinse candidatur'a d'in departementulu Gironde. Vaporulu „Ville Paris“ sosit aici cu unu transportu mare de arme si munitiune d'in Americ'a.

B o r d e a u x, 9. febr. Afara de „Siècle“, tote diuariele se dechiara multumite cu repasirea lui Gambetta. „Liberté“ si „Constitutiunel“ saluta in ea invingerea ordinei a sup'ră anarcei. Chiaru si diuariele republicane pledeza in favorulu pacií.

V i e n a, 9. febr. Conchiamarea senatului imperialu s'a statoritu pre 20. februaru. — Tote faimele despre repasirea c. Beust, precum si asertiunea diuariului „Wanderer“ că i s'ar' fi luat portfolio de ministru alu curtii imperiali si s'ar' fi datu c. Taffe, nu sunt adeverate. Cu tote aceste inse in tote cercurile domnesce nesigurate despre ce'a ce se va intemplá in tempulu mai de aproape.

V i l h e l m s h ö h e, 8. febr. D'in caus'a alegeriloru Napoleonu emise una proclamatiune cátra francesci.

V i e n a, 9. febr. „N. Fr. Presse“ comunica d'in Florenti'a: Intre cabinetulu de aici si celu d'in Petropole domnesce intimitate mare. Itali'a va spriginí pre Rusi'a in cestiunea pontica, éra Rusi'a va spriginí pre Itali'a in Berolinu, in cestiunea romana. Se astepta demisiunarea ministriului de justitia Rauli; ministeriulu doresce a se numí in loculu lui Pisonelli.

P r a g a, 9. febr. Dupa scirile private imperatulu Rusiei va merge in lun'a lui aprilu la Stuttgart. Diuariulu „Narodny Listy“ dechiara de imposibile impacarea cu constitutiunea; form'a centralistica precum si veri-ce urma a egemoniei

nemtiesci trebuescu delaturate. Diuariele cá vorbescu despre eventualitatea repasirei c. Beust si despre schimbarea politicei esterne.

M u n i c u, 8. febr. P'na la 19. febr. mat'a bavaresa trebuie éra-si s'e fia completa; rezervisti si reconvalescentii se tramitu in Franca.

F l o r e n t i a, 8. febr. Camer'a acceptá 3. d'in proiectulu de lege referitoru la garanti ce sunt a se dá papei. Articululu dispune, că pei i competu onorurile unui suveranu, si i acorda dreptulu d'a tiené garde.

F l o r e n t i a, 9. febr. Precum se pote vede intre síre, c. Bismarck a respunsu la nesuint guvernului d'a esoperá pentru Francia conditi de pace cătu mai moderate, că innainte de Itali'a s'e si formeze acceptabile politic'a sa romani s'e nu se intereseze de politic'a altoru poteri.

B e r o l i n u, 9. febr. (Oficialu.) Preda armeloru, armatei si a tunuriloru s'a inceputu naintea Parisului, in 7. l. c.

L o n d o n u, 9. febr. „Times“ comuní „Mesagiulu de tron alu reginei si-esprieme p'fund'a parere de reu despre conflictulu escatu tre cele doue natiuni legate de Angli'a prin antie si amicitia si spera că ostilitátile voru acum'a terminate. Guvernulu s'a nesuitu totu un'a a-si intrebuintiá influinti'a sa in favoru pacií. Mesagiulu de tron si-esprieme indestulu cu privire la negociatiunile incepute d'in tempu prin intrevenirea Angliei. „Times“ spera că mesagiulu va asigurá ambele camere parlamentului, cum-că guvernulu se va na a esoperá, ca d'in armistiitu s'e se nasca pace. Cu privire la cestiunea orientala, mesagiulu de tron díce, că lucrările conferintiei promitu unu restatu indestulitoriu. Negociatiunile d'in urma cabinetulu d'in Waschington promitu una raivere practica a diferintieloru cu statele unite. Mesagiulu de tron spera, că resolverea diferintielu curatu americane va conduce si la resolverea totu cestiuni.

B r u s s e l l a, 9. febr. Thiers petrece al Elu lucra in favorulu proiectului, ca constituat s'e offera regelui Belgiei coron'a Franciei.

B e r n, 8. febr. Cass'a de resbelu a armatei francesce de ostu, in suma de unu milionu si d'ouze metate, s'a predatu asta-di cassei federatiunei si pastrare. — Guvernulu francescu a tramisu 65 vagonu cu victualie pentru internati.

B o r d e a u x, 9. febr. Guvernulu parisiu ordinaru ca Faidherbe si Chancy s'e tramitu generali la Parisu cu scopu d'a raportá desastarea armatei de nordu si vestu; raporturile voru presintá apoi adunării natiunali. Una declaratiune subsemnata de toti membrii guvernului Parisu comunica, că in diu'a intrunirei adunării natiunale si-va depune poterea in mânele adunării. In nordu s'au dissolvatu degiá, conformu convintiunii inchiaiate, tote corpurile tragatoriloru liberi. — In Havre se alesera Thiers, Pouyer, Lottier si Bordier; republicanii avura majoritate si mai in cetate. In provincia votara 80 perca pentru monarhia. — Guvernulu de Bordeaux a d'acis, ca adunarea natiunala s'e se intrunesca in Thiers.

V i e n a, 10. febr. „Wiener Zeitung“ publicí in editiunea sa de asta-di unu autografu impetescu indreptatu cátra ministru presedinte, p' care senatulu imperialu se conchiama pre 20. februaru.

B o r d e a u x, 10. febr. Resultatulu alegeriloru este urmatoriu: In Oran au invinsu republicanii cu Gambetta. In Pau e de nou asigurata alegerea a trei republicani. In Potiers au invinsu list'a lui Thiers cu una majoritate de voturi. In Montauban a reestitu invingatu list'a uniunii liberale. In Ariège e asigurata list'a conservativiloru. In 17 cantone d'in departementulu Indre au invinsu conservativii liberali. — In Perpignan se alesera republicanii, de asemenea si Bordeaux. Resultatulu totalu alu votării in departementulu Gironde a fostu 55.000 voturi pentru conservativii liberali si 32.000 pentru republicanii. In Avignon au invinsu republicanii, éra in Orléans au remasu in minoritate, precum se díce d'in caus'a presiunii prusailoru.

B u c u r e s c i, 10. febr. Principele romanu aici. Ghica a impacatu pre patrioti. Conflictulu s'a delaturatu. — Principele Carolu a primitu un adresa telegrafica de devotamentu de la cele m'nde frunte persone d'in Iassi, rogandu-lu totodacu s'e nu parasesca tier'a.

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMAN